

Delegering i kommunal hälso- och sjukvård

INSULINGIVNING

Bildkälla Pixabay fri nedladdning

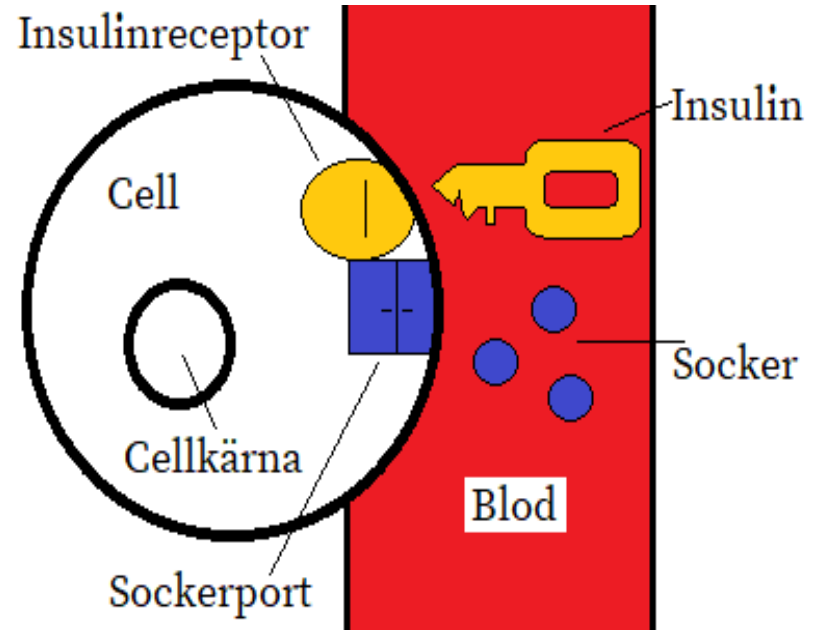
Vad är diabetes?

- Diabetes är en folksjukdom, mellan 3-5 % av Sveriges befolkning har diabetes.
- Diabetes ger förändringar i patientens blodsocker.
- Diabetes orsakas av brist på insulin eller försämrade effekt av insulinet.
- Insulin är ett hormon som bildas i bukspottkörteln och har som uppgift att se till så att de kolhydrater vi äter kan användas som bränsle i musklerna och lagras som energi i levern.

Varför behövs insulin?

Insulin fungerar som en nyckel som låser upp sockerporten så att socker kan komma in i cellen och bli till energi. På så sätt sjunker blodsockernivån.

Utan insulin blir sockret kvar i blodet och cellerna får ingen energi.

Olika typer av diabetes

TYP 1

- Kroppens insulinproducerande celler fungerar inte och kroppen har INGET eget insulin. Insulin behöver tillföras via injektioner.

TYP 2

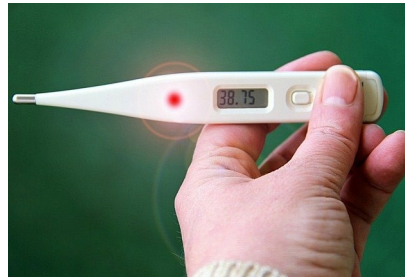
- Kroppens insulinproducerande celler producerar för lite insulin .
- Kroppens insulinreceptorer har för hög insulinresistens.

SEKUNDÄR

- Hormonella rubbningar, kortisonbehandling.

Orsaker till högt p-glukos

- Ätit för mycket kolhydrater i förhållande till tillgänglig insulinmängd
- Tagit för lite insulin i förhållande till vad kroppen behöver
- Infektion
- Stress

(Bildkälla Pixabay fri nedladdning)

Symtom vid högt p-glukos

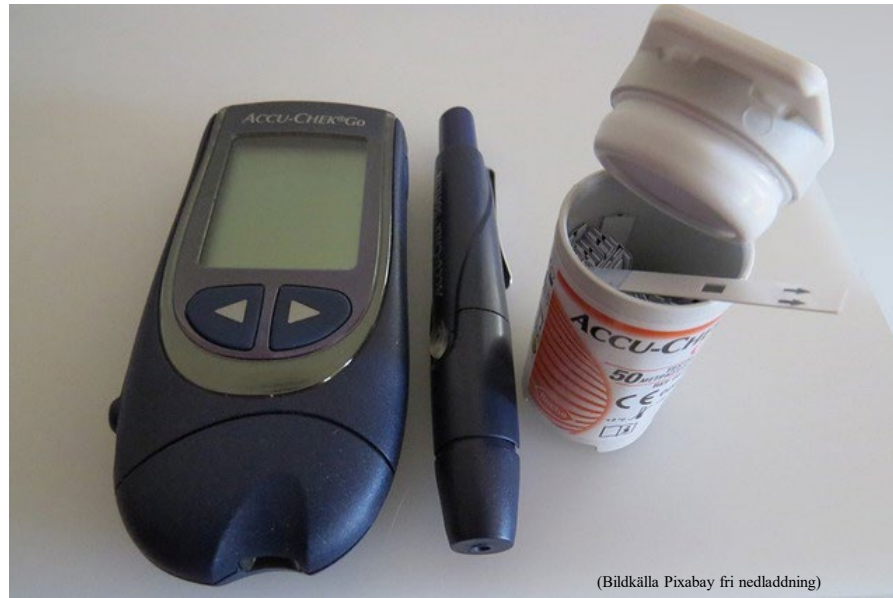
- Ökad törst
- Ökade urinmängder
- Trötthet
- Aptitlöshet
- Dimsyn
- Illamående
- Muntorrhet
- Djupandning

Åtgärder vid symtom på högt p-glukos

- Kontrollera alltid ett p-glukos
- Kontakta sjuksköterska

(Bildkälla Pixabay fri nedladdning)

Orsaker till lågt p-glukos

- För lång tid mellan måltiderna
- Tagit för mycket insulin i förhållande till vad kroppen behöver
- Motionerat mer än vanligt
- Kräkningar eller diarré

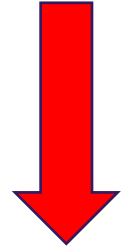

Symtom vid lågt p-glukos

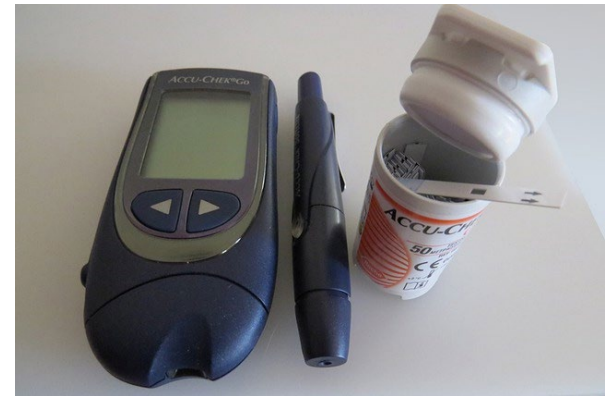
- Förvirring
- Irritation/Aggressivitet
- Hunger
- Hjärtklappning
- Darrningar
- Yrsel
- Trötthet
- Blek
- Kallsvettig
- Kramper och strokeliknande symtom

Åtgärder vid symtom på lågt p-glukos

- Kontrollera alltid ett p-glukos.
- Om patienten är vaken och kan medverka och äta – ge smörgås, mjölk, gröt eller juice.
- Om patienten inte kan medverka att själv äta smörgås eller dricka vätska – ge honung med sked, glukosgel eller liknande.
- Om patienten är medvetandesänkt, eller om du inte kan öppna munnen för att ge till exempel honung måste du larma sjuksköterska på plats eller ringa **112** direkt.

När kontrolleras ett p-glukos

- Efter ordination av läkare eller sjuksköterska
- Om en person visar symtom på högt eller lågt p-glukos
- Om p-glukosvärdet avviker från målvärdet* ska du kontakta sjuksköterska

*Målvärde är det värde som är önskvärt att patienten har i normala fall. Det brukar framgå i diabetesvårdplanen.

Hur du tar ett p-glukos

Kapillär blodprovstagning i ytligt blodkärl.

[Bildspel om tillvägagångssätt vid kapillär provtagning - Vårdhandboken \(vardhandboken.se\)](#)

Olika typer av insulin

- Basinsulin kallas även långtidsverkande. Injiceras vanligen 1 gång per dygn och vid samma tidpunkt. Ska verka över hela dygnet.
- Direktverkande insulin har snabb och kort verkningstid.
- Mixinsulin är en blandning av direktverkande insulin och basinsulin. Ges ofta vid måltid.

Förvaring av insulin

- Oöppnad förpackning förvaras i hylla i kylskåpets dörr. Alternativt på hylla mot kylskåpsdörren. Får inte ligga längst in mot väggen då insulinet kan frysa.
- Märk insulinpennan med datum då pennan öppnas första gången.
- Öppnad insulinpenna ska förvaras i rumstemperatur.
- Insulin i rumstemperatur håller i 4 veckor.

Insulingivning

Kontroll av ordinationshandling

Ordinationshandling för insulin. Se de röda pilarna- de visar hur många enheter och vid vilket klockslag insulinet ska ges. Röd pil vid Novo Rapid visar även insulin som ska ges vid behov då p-glucos ligger över 20 mmol/l

Namn:
Adress:

Personnummer:

Stående, dispenserade läkemedel

Insättning Datum, Förskrivare	Förmån	Får ej bytas	Läkemedlets namn, beredningsform och styrka	06	08	12	17	18	21	Dosering, användning och ändamål	Utsättning, Datum, förskrivare	Akud	Signatur
160330	R		Alvedon, filmdragerad tablett 500 mg	2		2		2		värk 2 tabletter klockan 06:00, 2 tabletter klockan 12:00, 2 tabletter klockan 18:00.	160530 4 Sundblad		

Stående, originalförpackningar

Insättning Datum, Förskrivare	Förmån	Får ej bytas	Läkemedlets namn, beredningsform och styrka	06	08	12	17	18	21	Dosering, användning och ändamål	Antal uttag		Utsättning, Datum, förskrivare	Akud	Signatur
											Förskrivare				
160426	R	L	NovoMix 30 FlexPen, inj-vätska, suspension, förfylld penna 100 E/ml Novo Nordisk 1 x 5 x 3 milliliter		34		28			Diabetes 34 enheter klockan 08:00, 28 enheter klockan 17:00.	6	6			
160119	R		Propyderm, kräm 20 % 1 x 700 gram		1					hud 1 applikation klockan 08:00.	5	5			
160114	R		Accu-Chek Aviva testremsa 4 x 50 styck							diabetes	4	4			
151223	R		Accu-Chek Aviva testremsa 4 x 50 styck							Diabetes	4	2			

Vid behovsläkemedel

Insättning Datum, Förskrivare	Förmån	Får ej bytas	Läkemedlets namn, beredningsform och styrka	06	08	12	17	18	21	Dosering, användning och ändamål	Antal uttag		Utsättning, Datum, förskrivare	Akud	Signatur
											Förskrivare				
160426	R		NovoRapid FlexPen, injektionsvätska, lösning i förfylld penna 100 E/ml Novo Nord 1 x 5 x 3 milliliter							diabetes 10E inj ac om P-glucos över 20.	1	1			

Datum, förskrivarens namnteckning, namnförtydligande, yrke.

Jag har förlänt signerade ordinationer

Godkännande farmaceut och datum.
Namnteckning:

Förskrivarkod, arbetsplatskod (obligatorisk för förmån).

Utskriftsdatum: 2016-04-26 14:33

Status: Godkänt

Version: 26 2016-04-26 12:22

1(3)

Hur du ger insulin

Val av injektionsställe

Insulinet skall injiceras i underhudsfettet där det tas upp i blodbanan. Ges injektionen för ytligt hamnar insulinet i huden och tas inte upp och ges den för djupt hamnar insulinet i muskulaturen som innehåller fler blodkärl och riskerar att tas upp för snabbt.

De vanligaste injektionsområdena är på magen runt naveln och ibland kan insulin ges på framsidan eller yttersidan av låren

Hur du ger insulin

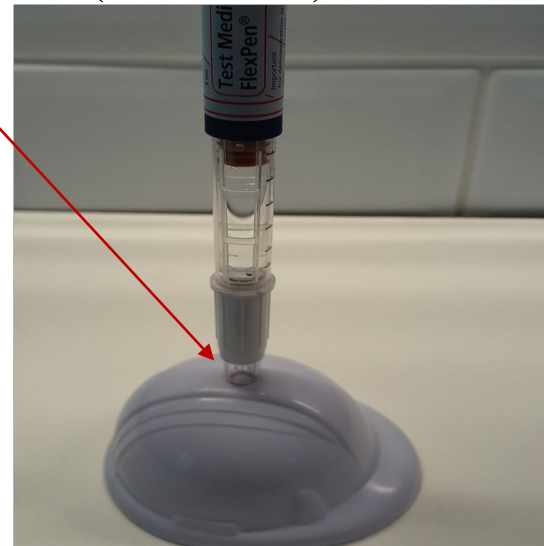
När du ger insulin till en patient måste du använda sticksäkra kanyler

För att den sticksäkra kanylen ska fungera måste Insulinpennan hållas i rak vinkel, 90 grader, för att kanylen ska träffa rätt. Du får inte luta penna åt något annat håll.

Om du inte håller penna och kanyl i 90 graders vinkel kommer inte allt insulin att gå in i underhuds fett på patienten (subkutant).

90 grader

Checklista vid insulingivning

1. Kontroller – rätt person, mående, signeringslista, ordinationshandling
2. Rätt tidpunkt
3. Rätt sorts insulin
4. Blanda insulinet
5. Sätt på en ny kanyl
6. Vrid upp 2E och spruta ut
7. Skruva upp rätt mängd enheter efter kontroll mot ordinationshandlingen.
8. Förbered injektionsstället
9. Injicera – vänta 10 sekunder innan kanylen dras ut
10. Signera

Kassering av insulinpenna

- Om pennan är tom: Kassera hela pennan (utan kanyl) som brännbart avfall.
- Om det finns insulin kvar i pennan: Kassera utan kanyl som läkemedel.
- Kanyler kasseras i gul stickburk.

Om en patient med diabetes blir sjuk

Infektioner / feber

Akut inflammatorisk sjukdom kan ge ökat insulinbehov.

Högt p-glukos kan vara första tecknet på infektion.

Kontrollera p-glukos och kontakta sjuksköterska.

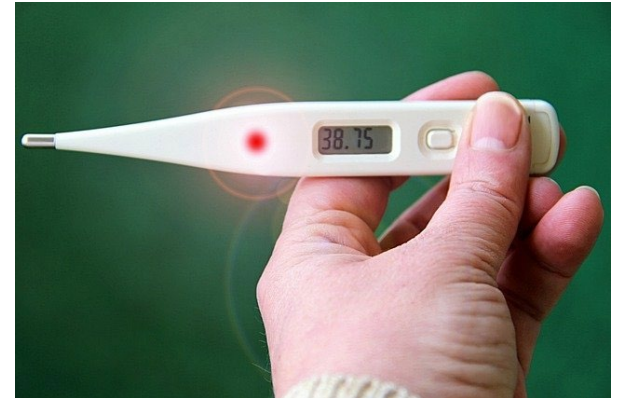

Magsjuka/kräkningar

Beroende på om patienten får behålla mat eller ej kan insulindosen behöva justeras tillfälligt.

Kontrollera temp och p-glukos.

Kontakta sjuksköterska.

(Bildkälla Pixabay fri nedladdning)

Senkomplikationer

Socker i blodet kan ge skador på både nerver och blodkärl

Ögon: Blindhet (retinopati)

Hjärta: Kärlekskramp, hjärtinfarkt, stroke

Njurar: Skador på njurarna (nefropati)

Fötter/Huden: Nedsatt känsel (neuropati) och nedsatt cirkulation.

Diabetessår

Nedsatt känsel och nedsatt cirkulation i fötterna ger en ökad risk för svårläkta sår. De vanligaste ställena att få sår på är:

- Tåtoppar (längst ut på tårna)
- Mellan tår
- På fottryggarna
- På hälarna

Dessa sårskador kan i värsta fall leda till amputation

Förebygga/förhindra diabetssår

- Kontrollera fötterna dagligen
- Tvätta fötterna dagligen och torka ordentligt mellan tårna
- Har personen inte sår så hjälp till att klippa tånaglarna
- Smörj in fötterna med mjukgörande salva
- Se till att patienten har bekväma skor i rätt storlek
- Kontrollera att skorna är hela på insidan
- Ta bort ojämnheter i skorna. Grus och småsten kan orsaka sår

(Bildkälla Pixabay fri nedladdning)

Kosten

Får en patient med diabetes äta sötsaker och vanlig mat?

- Patienter med diabetes bör äta vanlig, bra mat
- För att hålla ett stabilt blodsockervärde över hela dygnet behöver maten fördelas jämt över dagen
- Kvällsmat är viktigt och bör förstärkas med smörgås eller fil / osockrad yoghurt
- Nattfastan bör aldrig vara längre än 11 timmar

- (Bildkälla Pixabay gratis nedladdning)

Om du har ytterligare frågor eller känner dig osäker

Kontakta ansvarig sjuksköterska/vårdgivare.

Mer info finns även att läsa i vårdhandboken och i kommunens intranät.

www.vardhandboken.se